

Синиша П. ЈЕЛУШИЋ*
Универзитет Црне Горе
ФДУ Цетиње

Оригинални научни рад
Примљен: 19. 1. 2024.
Прихваћен: 29. 2. 2024.

КОМИЧНО У *КАЊОШУ МАЦЕДОНОВИЋУ* – ТЕЗЕ ЗА ЕСТЕТИЧКУ ИНТЕРПРЕТАЦИЈУ

Проблем комичног представља једно од најважнијих и најсложенијих равни гласовите Љубишине приповијести. Овај суд представља опште мјесто у радовима највећег броја истраживача Љубишиног дјела (нпр. М. Цар, В. Латковић, Р. В. Ивановић, Д. Иванић, Н. Вуковић, М. Недић и други) које Јован Деретић сажима у ставу да посебну одлику *Кањоша Мацедоновића* „као и целог Љубишиног дела, чини хумор” који одражава равнотежу између „легенде и стварности”. Љепота приповетке, према Деретићевом суду, садржана је у „споју легендарног и свакодневног, епике и стварног живота, националне хероике и хумора. То су уједно одлике, закључује Деретић, најбољих страница Љубишиног дела”. Из овога слиједе бар два круцијална питања: 1. Како одредити у строгом смислу Љубишин хумор у контексту општих, поглавито философских дефиниција појма хумора (: хумор, комично, смијех). и 2. Која је доминантна функција претходно дефинисаног појма хумора уколико се примјени на лик Кањоша или цјелину Љубишиног приповиједног дјела?

Кључне ријечи: Љубиша, Кањош Мацедоновић, комика, смијешно, теорија, естетика, философија, интерпретација, Б. Кроч.

1. Опште мјесто у радовима највећег броја истраживача Љубишиног књижевог дјела, а у овоме *Кањоша Мацедоновића* посебно, представља истицање хумора као његове посебне одлике. По свему судећи, овај суд једва да се може довести у питање. Али ипак, упркос свој дубини опсежних приступа тумачењу *Кањоша Мацедоновића*, и у његовим оквирима истицања хуморне димензије Љубишиног текста, показаће се неопходним још једном поставити питање о хуморним и/или комичким атрибутима овог по свему изузетног приповиједног дјела и његовог надасве гласовитог књижевног јунака.

1.1. При таквом подухвату ваља свагда имати на уму упозорење које несумњиво скептично релативизује било какав покушај неупитности овога захтјева: прије свега Крочеово, да није могућно „одредити логички границу

---

* sinisaj@ucg.ac.me

између комичног и некомичног, између смијеха и осмијеха, између осмијеха и озбиљности и оштрим резovima одијелити тај увијек разнолики континуум у који се слива живот” (Кроче 1991: 95). Могло би се рећи да ова Крочеова скепса као да досљедно проиходи из Шопенхауеровог увјерења да је овдје ријеч о феномену комичног „чије је тумачење непрестано изнова покушавано, али је увек остало незадовољавајуће” (Шопенхауер 1981: 73).

1.1. Аналогон управо поменутој крочеанској скепси за покушај строге дефиниције појма комичног (resp. хуморног, смијешног) налазимо код Жерара Женета, на чијем трагу доспијевамо до увјерљивог закључка да феномен смијешног, односно, када ће нешто изазвати смијех, зависи преваходно од релације или интеракције која је успостављена између предмета (објекта) и субјекта. Отуда се, посебно имајући у виду *субјективност*, не може са сигурношћу унапријед тврдити да ли ће та веза резултирати смијехом. Стога Женет с јаком аргументацијом долази до релативизовања и самог покушаја постизања „стабилне дефиниције” тврђом да „не постоји комично по себи” (Женет 2002: 153).¹

1.1.1. На трагу постављених хипотеза, уз сву скепсу коју сам покушај дефинисања са собом носи, предложимо неку врсту ближег одређења појма којим се бавимо, с обзиром на то да, строго узев, без таквог теоријског одређења не можемо одговорити на полазно питање: Да ли је Кањош комични јунак и да ли је примјерено говорити о доминантно хуморним атрибутима *Кањоша Мацедоновиха* као приповиједног текста у цјелини?

Или, другачије казано, упркос овом упозорењу, не можемо одустати од намјере да ближе одредимо значење појма комике који нас овдје највећма интересује, да би оно потом могло бити примјенљиво на разумијевање комичног као диференцијалне особености самог Кањошевог лика.

1.2. Али у овоме не би требало нипошто запоставити присуство иронијске равни, која се највећма пресијеца са комичним и отежава поступак њиховог строгог разграничења. Наводимо два примјера, први у коме разумијемо иронијско као неупитно и други који у већој мјери допушта различитост одређења. У првом примјеру налази се сљедећи исказ:

Могоа би дужде наћи среда своју замјеницу, не једну но триста, пак какве замјенице да се земља тресе! Но дужде је одбио све просноце, јер жели твојој браћи, скоро посињеној, створити пут славе, поштења и неумрлости [...]

Ја се поклоним до црне земље и рекнем у себи: „Лијепо ли ова господа мажу и шапају”, а дужду да ја ни најмање не сумњам да ће ми браћа драговољно прихватити тако племениту част и послати дужду јунака, њему достојна (Јубиша 2001: 79).

Уколико је „ироничар” према колоквијалној употреби те ријечи био човјек који се лукаво претвара или онај који нешто намјерно прећуткује,

¹ Посебно би ваљало промислити Соларову подстицајну дистинкцију према којој: „Смијешно, међутим, као оно што изазива смијех, појављује се у животу у широкој скали могућности; комично је само један тип остварења смијешног у димензији умјетничког доживљаја [...] нема сумње да се комедија увелике користи нескладом, изобличавањем, неразмјером и одступањем од уобичајеног као елементима на којима обично настаје смијешно у стварности, али она те елементе подређује умјетничким сврхама” (Солар 2005: 242).

онда нам овај извод без остатка илуструје иронијски однос који садржи лажни исказ којим се истина прикрива. Лажност исказа се посебно јасно ра-забира у Кањошовом двојаком говору: истинитом говору за себе (: у себи) и лажном за Млечане. Отуда се иронијска лажност доказује Кањошевим истинитим исказом самом себи упућеном. Наравно из овога слиједи необично сложено питање које захтијева посебно промишљање, да ли је сваки лажни исказ иронијски и, с обзиром на то да очигледно није, који су нужни услови према којима он (лажни исказ) постаје иронијски?

Посебно карактеристично мјесто (наш други примјер) које за тумаче може представљати недоумицу јесте оно у коме окупљени Паштровићи веле Кањошу:

„Ако те посијече, послаћемо повишега; ти си Млечима вјешт а други не би умии ни доћи до дуждева двора за мјесец. Ако погинеш, оплакаћемо те дивно, и свако од нас кад дође у Млетке походиће твој гроб. Могао си збиља то сам тамо отрсити (тј. изаћи на мегдан Фурлану, С. Ј.), да нам не меташ скупштину тијема беспослицама” и Кањошев одговор који слиједи: „Ви се шалите, а ја збиља примам част и идем...” (Љубиша 2001: 81)

Ако први од ова два исказа поимамо као шаливу иронијску досјетку, што се, уосталом, поклапа са Кањошевим разумијевањем, нећемо ли и онај у коме се коментарише могућа Кањошева погибија тумачити у истом контексту, као шалу или иронију? А уз то, у оквиру могућног иронијског читања исказа – не крије ли се иза патетичног израза поштовања, можда страх и одустајање Паштровића, због кога једногласно на неравноправан двобој шалу управо Кањоша?

1.3. Имајући у виду ово разликовање, најприје ћемо питати о природи комичног у Кањошу као *издвојеном* јунаку Љубишине приповијести, а потом и комици која може происходити из његовог односа са другим параметри-ма текста, дакле онима на којима почива општа наративна структура припо-вијести *Кањош Мацедоновић*. Јасно је да се у овоме не можемо задовољити пуком евиденцијом хуморног или смијешног као непосредне психолошке реакције читаоца (што већ представља опште мјесту у приступу овом дјелу), већ да нам је од тога много важније одговорити на питање *зашто* управо то (стање, форма, однос) а не неко или нешто друго, *јесте* комично? Дру-гим ријечима, само уколико претходно одговоримо, макар и сасвим грубо, на питање о суштеству комичног, моћи ћемо, теоријски досљедно, питати о комичности самог Кањошевог лика.

2. Стога најприје има смисла питати: да ли је Кањошев лик, већ у својој карактеристичној, познатој физичкој представи гротескно малог раста, већ по себи комичан? Строго узев дакле, овдје се има у виду физичка представа као таква, издвојена од онога што Кањош саопштава другима или о другима, или у контексту специфично супротстављених односа са другим ликовима (нпр. различитих култура, простора, *resp. хронотон*).

2.1. У одговору на ово питање може нам бити од помоћи Аристотелова дефиниција комедије која се, истини за вољу, како је учено,² више има односити на појам комичног, јер према Стагиранину ова представља

„... опонашање људи мање вриједна карактера, али не лоших у сваком погледу, него је оно што је смијешно дио ружнога. Смијешно је, наима, нека погрешка или нека ружноћа која не изазива бол нити води у пропаст: примјер који се одмах намеће комичка маска која је ружна и изобличена, али не исказује бол” (*De Arte Poetica* 5. 1449a 32–33).³

Није тешко запазити да Аристотел овдје има превасходно у виду *карактер* лика/личности, на коме се заснива појам комичног: *grosso modo*, овај појам се има повезивати са људима „мање вриједна карактера” којима припада „нека погрешка” безазлена по својој природи јер „не изазива бол нити води у пропаст”. У аналогiji са овим је комичка маска, истини за вољу „ружна и изобличена”, али која „не исказује бол”. Дакле, ријеч је о неком одступању које или не изазива бол, или га у својој визуелној представи (маска) *не исказује*.

2.2. Уколико бисмо ову Аристотелову дефиницију, строго узев, примијенили на проблем комике Кањошевог лика, неће бити тешко запазити савршено одступање: Љубишиног јунака, наима, карактерише управо изразито вриједан карактер (: морални став, хуманост), насупрот јунака „мање вриједна карактера”, који је, како смо се увјерили, према Стагирану јесте нужан услов изазивања комичког ефекта. И аналогija са маском није на Кањошев лик примјенљива – упркос гротескној деформацији тјелесног (Кањошев изразито низак раст), не може бити ријечи о „ружноћи и изобличењу”, које би требало да према грчком филозофу побуде комичку реакцију примаоца.

2.3. У овом контексту биће подстицајно промислити Пропову тезу о комици коју могу изазвати „спољашњи, физички облици”, јер она донекле кореспондира са напријед наведеном Аристотеловом дефиницијом. Има се, наравно, у виду онај дио Аристотелове дефиниције комичног који се односи на спољашњу, физикалну страну објекта. Најједноставнији примјер за ово, вели Владимир Јаковљевич, јесте „онај када смејач (тј. онај који се смије, гу. смеющийся, С. Ј), пре свега види у човеку његово физичко биће, то јест његово тело – у буквалном смислу ове речи” (Проп 1984: 41). Примјер за ово је да се веома често „дебели људи приказују као смешни”. Уколико Пропову одредницу примијенимо на лик Кањоша Мацедоновића, одмах ћемо запазити да, истини за вољу, упркос својој гротескној деформацији, Кањошев физички лик од дебљине најдаље стоји јер га наратор читаоцу овако представља: „Кањош Мацедоновић човјек ниска струка (*курзив* С. Ј), али жив и ћеперан, да би се на игли вртио. Мач о пасу а челенку на глави...” (Љубиша, 2001: 75). Или према јунаковом самоодређењу: „... а стави на главу челенку цариградску, а на челенци перо лабудово, скоро моје висине” (Љубиша, 2001: 78). Али нам овај нараторов исказ, обрнуто пропорционално у односу на суд Владимира

² Тако нпр. Здеслав Дукач с правом примјећује да је овдје ријеч више о дефиницији комичнога него о комедији. Уп. Аристотел 2005: 93.

³ Аристотел 2005: 13. Уп. Аристотелис 1965.

Проп, ипак указује на то да висина јунака, мјерена величином пера лабудовог, већ по себи може изазвати хуморну реакцију посматрача.⁴

2.4. У контексту промишљања овог питања ваља обратити пажњу на важност једне Бергсонове допуне на коју Владимир Проп посебно упућује. Бергсон наине вели да: „Комично је свако испољавање физичке сфере човекове личности – када се ради о њеној духовној сфери” (Проп 1984: 41). Другим ријечима, овај иначе не сасвим јасно формулисан исказ, казује нам да физичко може бити комично ако и само ако постоји сагласност са неком врстом деформације у духовној сфери његове појавности. Јасно је већ по себи да се овим доводи у питање могућност да издвојена физичка форма, сама по себи, може изазвати смијех. Али, уколико начелно прихватимо Бергсоново одређење које полази од кореспонденције физичког и духовног у представљеном лику, онда ће оно, када је о Кањошу ријеч, бити оспорено једноставним аргументом: управо наглашеном разликом његовог физичког недостатка и несумњиво супериорне духовне интелигенције.⁵ Јер, када духовно начело надвладава физичко или са њим не кореспондира – тада нема смијеха (уп. Проп, *ibid*).

2.5. На трагу примјене Бергсоновог суда доспијевамо до закључка да физички лик Кањошев, упркос свим елементима деформације (а ово се односи, како знамо, пре свега на његов неуобичајено низак раст) не може по себи посједовати нужне атрибуте комичног, тј. оне атрибуте који би били обавезујући да би се читаоци могли натјерати на смијех. Јер: „нема комичних

⁴ Наводим необично успио комички примјер метатекстуалне варијације истовјетног мотива (: мали раст) у драми Виде Огњеновић, *Кањош Мацедоновић*, у којој Кањошев мали раст постаје конститутиван за изградњу комичне сцене препознавања јунака. Ипак, строго узев, овдје се не ради о комици јунака по себи, него комичном оствареном превасходно у исказима посматрача и њиховом дијалогу:

Крсто: Није, јадан, оно је неко дијете!

Раде: Шта би дјетету онолика челенка и мач о пасу?

СТИЈЕПО: Ће видиш мач?

Крсто: Ма баш оно јес Кањош!

Митар: Није.

Крсто: Ја бих по висини реко да јес!

Раде: Каквој црној висини! Оћеш рећи по низини!

СТИЈЕПО: Јес Кањош!

Вукац: Јес, јес!

Голуб: Ма није, људи!

Вукац: Па баш није!

Раде: Ма шта причате ту! Ко би други мого бити онако окретан и живуљаст! Ниска струка, а жив и ћеперан, да би се на игли вртио!

СТИЈЕПО: Ја бих реко да јес!

Отац Филимон: Исто се некако чини да је неко дијете!

Стеван: Јес дијете! Вукац: Е није дијете, него јес Кањош!

[...]

(Огњеновић 2001: 26–27)

⁵ Нема се сумње да се на Кањоша може односити Пропова критичка напомена: „На пример, Балзак је био врло дебео. Али, унутрашња моћ, човекова духовна снага толико је очигледна при првом погледу на његову појаву, да нам његова гојазност није смешна” (Проп 1984: 42). Неће ли, суочени са Кањошевим неупитним оштроумљем, потиснути нашу усмјереност на његов физички изглед?

предмета, има само комичких релација, којима су једноставно неки објекти и неки субјекти склонији од других” (Женет 2002: 154). Али ипак, упркос свој увјерљивости овог закључка, показује се да он ипак не може у строгом смислу и без остатка бити примјенљив на Кањошев лик. Ово наравно не искључује друге равни Кањошевог лика, прије свега за текст доминантну раван *релација*, како ће се надаље показати, круцијалне за поступак његовог комичког одређења.

2.6. Ако је овај закључак највећма тачан, онда у даљем поступку с правом имамо питати: у чему ваља тражити оне базичне хуморне елементе главогитог Љубишиног јунака/текста? Или можда, грубо узев, слиједећи опште дефиниције – њих уопште и не може бити? Али би такав закључак, наравно, био преурањен: можемо рећи да до сада назиремо једино извјесност суда о одсуству комичног у физикалном, али нам то још увијек не говори ништа о томе да оно може или не може бити присутно у неким другим облицима његовог испољавања.

2.7. Не смијемо сметнути с ума да се у структури Кањошевог лика појављује једна необично карактеристична релација која, како смо се увјерили, увелико доводи у питање бергсоновско становиште о његовој физичкој комичности, али постаје одлучујућа за конституисање Кањошевог специфичног књижевног лика: јер управо у контрасту са висином или боље, низином физичког раста, обликује величину његовог духа који се најприје показује у интелигенцији као вјештини брзог изрицања суда, способности критичког запажања и највећма хуманом/моралном чињењу. Ријеч је дакле о некој врсти обавезујуће контрарности: физичко – духовно, која уопште постаје дистинктивна за Кањошев лик, али и оспоравајућој када је из бергсоновске визуре о његовој хуморној димензији, ријеч.

3. Тако доспијевамо до задатка од посебне важности: да покажемо како, сада савршено супротно у односу на поступак оспоравања комичног у издвојеном Кањошевом физичком лику, контрарност физичко – духовно (насупрот њиховој изоморфности) постаје онај базични конституент на коме комика Љубишиног јунака почива. Утолико је ријеч о широком опсегу значења комичног до кога се доспијева само у односу према Другом (нпр. Фурлан) или културално различитом (Венеција).

3.1. Најприје наводимо неколико примјера који, по нашем суду увјерљиво илустрјују претходно наведен став да се комично у Кањошу остварује преваходно у релацији спрам Другог, посредством које (релације) низак раст као битна одредница Љубишиног јунака поприма своје темељно комичко значење. Ову прилично апстрактну тезу, покушаћемо доказати на неколико примјера из Љубишиног текста:

- „А да ја видиш колишни сам, а рад бих се с њим обисти.” Стану они људи да се брукају, видећи ме шаку јада, но један који ме све гледаше рече: „Не мјере се људи пећу но срцем и памећу.” И овај ме пратио све до конака, и свијем путем испитивао и искушавао ко сам и откуда (Љубиша 2001: 77).

- Кањош им се поклони и преда писмо; сва се три пригну да виде што пише, док рече један од њих, пошто се нешто међу се поразговоре: „Ми се надали да ће нам доћи бољи и виши јунак нег си ти.” Наједи се Кањош да пукне: „Моја господо, бољи и виши пођоше бољијема и вишијема, ја једва вас допадох!” (Љубиша 2001: 81)
- Кад ли збиља Фурлан палошином о пасу, а одио вучетину. Вика Кањошу: „Што си ту, зла ти срећа! Који си?” „Ја сам”, рече Кањош, „заточник дуждев; него кажи гдје ћемо се сјећи?” Не шали се, него кажи ко си”, викну Фурлан. Знаћеш брзо који сам”, одговори Кањош, „него хајде да се сијечемо, није мени дангубити”. Пак се довати за мач, а зашкрипи зубима. (Љубиша 2001: 82).

3.2. Примјере које смо издвојили карактерише поменута контрарност, која се успоставља најприје између атрибута лика и задатка који се има обавити (бинарна опозиција: мало – велико). Прецизније, у свим поменутим случајевима супротстављен је Кањошев низак раст на једној страни и задатак коју има обавити у односу на неупоредиво растом вишег противника. Али овај однос не треба бркати са семантиком митске димензије ове релације. Јер, на примјер, структурно истовјетни библијски двобој Давида и Голијата (*Прва књига Самуилова* 17: 53), јамачно не изазива хуморну реакцију. Ако је тако, питамо још једном, истичући битност самог питања: у чему ваља тражити суштатство Кањошеве комике? Сажето одговарајући на ово питање можемо утврдити да је комично у парадоксу ситуације: у очекивању физички изузетног хероја који се има супротставити моћном противнику, пред нама се појављује гротескна фигура, дакле, неко сасвим изван хоризонта реалистички заснованог очекивања.

4. Сада је посебно важно показати да је логика овог односа коју Љубиша, попут лајтмотива, у приповијести постојано понавља, без остатка сагласна са доминантним филозофским/естетичким теоријама комике, којима се овај сложен феномен покушава објаснити. Другим ријечима, Љубиша као да дословно примјењује једну од базичних теоријских теза када је о природи комичног ријеч.

4.1. Уопште узев, у равни теоријског промишљања, осјећај комичног свагда почива на неком контрасту или противречности заснованој на за овај однос круцијалној релацији: између нечег очекујућег значајног што се на крају показује ништавним. Тако је нпр. Бенедето Кроче, истини за вољу прилично блиско Фројдовом психоаналитичком увиду, луцидно дефинисао комично „као неугодност проузроковану опажањем неке искривљености, чему одмах следи већа угодност која произилази из опуштања наших психичких снага, које су биле напете због ишчекивања нечег за што се претпостављало да је важно” (Кроче 1991: 94). Крочеова дефиниција комичног у битном у ствари понавља класичну Кантову дефиницију смијеха као афекта који настаје из наглог преображаја напетог очекивања у ништа („Смех представља један афекат који пониче из изненадног преображаја напрегнутог очекивања у ништа” (Кант 1976: 215). Овоме је без сумње блиско Шопенхауерово објашњење поријекла

смијешног, које је за песимистичког филозофа, увијек у „парадоксалном, па зато неочекиваном подређивању једног предмета под неки појам који је хетероген... зато феномен смеха означава увијек изненадно опажање извесног неслагања између таквог појма и стварног предмета који је тим појмом мишљен, што ће рећи, између апстрактног и интуитивног” (Шопенхауер 1986: 82).

5. Занимљиво је да Николај Хартман, имајући у виду неочекиваност (: парадоксалност), упућује на њену недовољност. Хартман пише да „Није довољна само неочекиваност, већ то неочекивано мора бити управо слабост или ситничавост у људском понашању (φαιλοτέρων), уместо чега смо очекивали нешто далеко веће и важније. Када пад са нечега очекивано важног на безначајно долази изненада и ударно, добијамо комично!” (Хартман 1979: 498).

Происходи да за наш приступ има суштаствено важење управо ова Хартманова допуна, једним својим дијелом заправо савршено супротна поруци Љубишиног јунака. Јер се Кањошева комика јамачно не може повезивати са „слабошћу и ситничавошћу у људском понашању”, већ сасвим обрнуто: са етичким вриједностима којима овај малени Паштровић у свему надилази моћно млетачко окружење, упућујући му семантички далекосежну, дисквалификујућу поруку:

„Моја господо, бољи и виши пођоше бољијема и вишијема, ја једва вас допадох!”

ЛИТЕРАТУРА

- Аристотел 2005: Aristotel, *O pjesničkom umijeću*, preveo i priredio Zdeslav Dukat, Zagreb: Školska knjiga.
- Аристотелис 1965: Aristotelis *De Arte Poetica*. Rudolfus Kassel, ed. Oxford.
- Женет 2002: Ž. Ženet, *Figure V*, Novi Sad: Svetovi.
- Кант 1975: Imanuel Kant, *Kritika moći suđenja*, Beograd: BIGZ.
- Кроче 1991: В. Кроче, *Estetika*, Zagreb: Globus 1991.
- Љубиша 2001: С. М. Љубиша, *Приповјести црногорске и приморске*, Цетиње: Обод.
- Огњеновић 2001: V Ognjenović, *Drame II*, Beograd: Stubovi kulture.
- Проп 1984: V. Prop *Problemi komike i smeha*, Novi Sad: Književna zajednica Novog Sada.
- Солар 2005: M. Solar, *Teorija književnosti*, Zagreb: Školska knjiga.
- Хартман 1979: N. Hartman, *Estetika*, Beograd: BIGZ.
- Шопенхауер 1981: A. Šopenhauer, *Svet kao volja i predstava*, Novi Sad: Matica srpska.

Синиша П. Елушич

КОМИЧНО В КАНЬОШЕ МАЦЕДОНИВИЧЕ ТЕЗЫСИ ДЛЈА ЭСТЕТИЧЕСКОЙ
ИНТЕРПРЕТАЦИИ

(Резюме)

Проблема комического – одна из важнейших и сложных сторон известной повести Любиша. В работах большего числа исследователей творчества Любиша (например, М. Чар, В. Латковича, Р.В. Ивановича, Д. Иванича, Н. Вуковича, М. Недича и других), это суждение представляет собой общую позицию, которую Йован Деретич резюмирует, полагая, что особенностью Каньоша Мацедоновича, «как и всех работ Любиша, является юмор», который отражает баланс между «легендой и реальностью». Красота повести, по мнению Деретича, заключается в «сочетании легендарного и бытового, эпического и реальной жизни, национального героизма и юмора». Деретич заключает, что это также характеристики лучших страниц творчества Любиша». Из этого следуют, по крайней мере, два важнейших вопроса: 1. Как определить юмор Любиша в строгом смысле в контексте общих, преимущественно философских определений термина юмор (юмор, комический, смех) и 2. Какова доминирующая функция ранее определенного понятия комического, если его применить к персонажу Каньоша или всему повествовательному произведению Любиши?

Ключевые слова: Любиша, Каньош Мацедонович, комедия, смешное, теория, эстетика, философия, интерпретация, Б. Кроче.